

Европейски съюз

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ОПАК, Експерти в действие
Оперативна програма
„Административен капацитет“

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ СТРУКТУРИТЕ НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО И АДМИНИСТРАЦИЯТА В РАЙОНА НА ЮЖНОТО ЧЕРНОМОРИЕ

ПРОЕКТ

„Гражданското общество за прозрачност на държавната и
общинска политика по южното Черноморие“

Бургаска Регионална Туристическа Асоциация
www.brta.eu

Проектът „Гражданското общество за прозрачност на държавната и общинска политика по южното Черноморие“ се изпълнява от Бургаска Регионална Туристическа Асоциация по Оперативна програма „Административен капацитет“ - схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG051PO002/08/1.2-02 „Гражданското общество – повече идеи за прозрачност и достъпност на държавната администрация“, приоритетна ос 1 „Добро управление“, подприоритет 1.2. „Прозрачна и почтена държавна администрация“.

Основната тематика на проекта е липсата на възможности за пряка и ефективна комуникация между институциите на публичната администрация, от една страна, и структурите на гражданското общество, от друга. В резултат от това са констатирани редица негативни следствия като:

- ✦ Непрозрачност в работата на администрацията
- ✦ Създаване на предпоставки за корупция
- ✦ Неефективно функциониране на институциите
- ✦ Липса на обществено доверие

Обща цел на проекта е: Подобряване на механизмите за контрол, постигане на прозрачност и отчетност в работата на държавната, областната и общинската администрация в района на южното Черноморие.

Специфичните цели на проекта са: Утвърждаване на партньорството между структурите на гражданското общество и администрацията в района на южното Черноморие за засилване на гражданския контрол и мониторинг, за превенция на корупцията и повишаване на отчетността в администрацията; Повишаване на публичността и информираността относно административното „отваряне“ на администрацията; Повишаване на общественото доверие в държавните и общински институции.

Проектът предвижда постигането на своите цели и удовлетворяване на нуждите на целевите групи чрез отделни и логически свързани дейности, като подходът е ефективно решаване на проблемите на регионално ниво, така че ефективността на дейностите и съответно ползите за целевите групи да са максимално конкретни. Дейностите по проекта целят идентифициране на основните проблемни области и съответно области, в които е необходимо по-добро сътрудничество, създаване на инструментариум за сътрудничество, по-добра подготвеност на гражданското общество и предизвикване на обществен диалог. Създаването на ефективен механизъм и подобряване разбирането на законодателството и механизмите за работа на администрацията от една страна ще възстановят общественото доверие в нея, а от друга страна ще създадат по-активно гражданско общество, което да решава проблемите в района на южното Черноморие.

Основни дейности:

- ✦ Анализ на работата на администрацията в района на южното Черноморие и Стратегия за участие на СГО;
- ✦ Създаване на система за обмен на информация, събиране и преpraщане на сигнали и интернет форум;
- ✦ Повече информация за широката публика за важните проблеми и законодателството за района;
- ✦ Серия от кръгли маси за проблемите на ефективното и прозрачно управление в района.

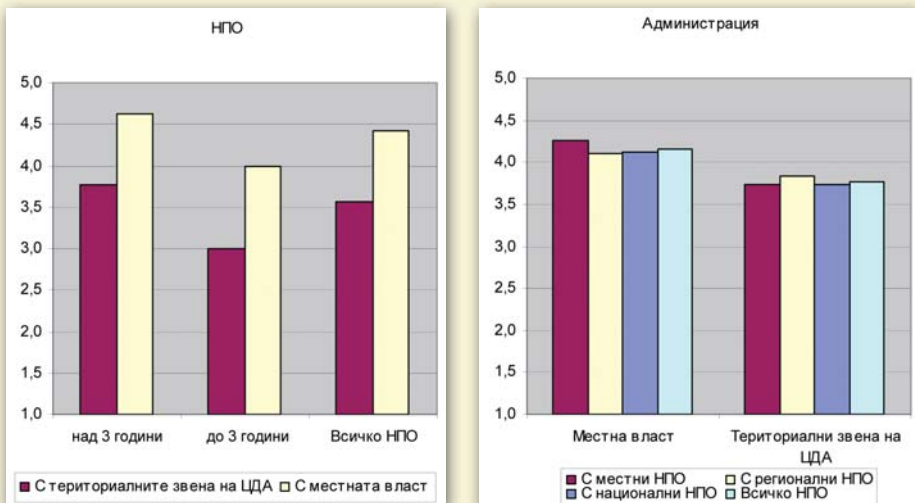
Структурите на гражданското общество оценяват високо важноста на взаимодействието и сътрудничеството с местните власти и териториалните звена на централната държавна администрация във връзка с подобряване на механизмите за контрол, постигане на прозрачност и отчетност в администрацията и превенция на корупцията.

Проектните резултати показват, че оценката за важноста на взаимодействието с местните власти (4,4 по петстепенна скала) е значително по-висока отколкото оценката за важноста на взаимодействието с териториалните звена на Централната държавна администрация - ЦДА (3,6). Съответно 65% от НПО преценяват взаимодействието с местната власт като много важно, а 27% - като важно, докато 29% от НПО преценяват взаимодействието с териториалните структури на ЦДА като много важно, а 57% - като важно. В рамките на местната власт, няма особено големи различия в оценката за значението на взаимодействието с различни структури и позиции (оценките варират между 3,0 и 4,0).

По-опитните (по-стари) НПО оценяват важноста на взаимодействието с администрацията по-високо от по-неопитните (по-нови) НПО – за териториалните звена на ЦДА оценките са съответно 3,8 срещу 3,0, а за местната власт – 4,6 срещу 4,0.

От своя страна, представителите на администрацията, оценяват също толкова високо взаимодействието със структурите на гражданското общество във връзка с прозрачността, отчетността и превенцията на корупцията.

- » Значението на взаимодействието е по-голямо за местните власти (средна оценка 4,2), отколкото за териториалните структури на ЦДА (3,8).
- » И двете групи оценяват сравнително еднакво важноста на взаимодействието с различни по териториален обхват НПО (местни, регионални или национални), но местните власти дават малко по-висока оценка за местните организации (4,3), а регионалните структури на ЦДА – за регионалните организации (3,8).
  - 63% от отговорилите представители на местната власт смятат за много важно взаимодействието с местни НПО, 55% - с регионални НПО и 45% - с национални НПО
  - 33% от представителите на териториални структури на ЦДА смятат за много важно взаимодействието с местни НПО, 39% - с регионални НПО и 33% - с национални НПО

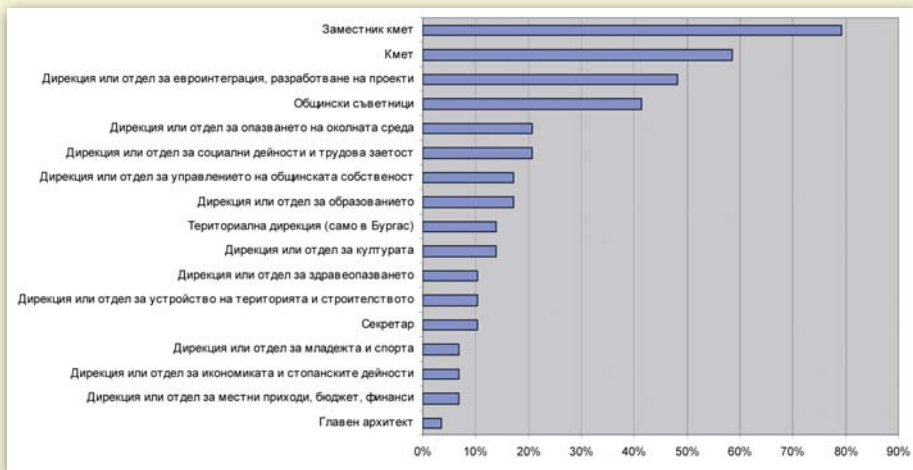
Фиг. 1 Оценка на важността на взаимодействието и сътрудничеството

Високата и реципрочна оценка за важността на взаимодействието между структурите на гражданското общество и администрацията е благоприятна предпоставка за осъществяване на реално сътрудничество по проблемите на прозрачността, отчетността и превенцията на корупцията.

Интензивност на взаимодействието между структурите на гражданското общество и администрацията в района на Южното Черноморие

Резултатите от направеното по проекта изследване показват, че в района на Южното Черноморие е налице реално взаимодействие между структурите на гражданското общество и администрацията.

97% от анкетираните НПО са имали взаимодействие през последните 3 години с местната власт (100% при НПО съществуващи от повече от 3 години и 89% при по-нови НПО). Най-често НПО са влизали във взаимодействие с кмета (59%), заместник-кмет (80%), общинските съветници и звеното, отговорно за евроинтеграция и разработване на проекти (48%). Най-рядко е имало взаимодействие с главния архитект и звената, отговарящи за местни приходи, бюджет и финанси, икономика и стопански дейности, младежта и спорта (3-7%). Взаимодействие с останалите дирекции и отдели в общинската администрация се посочва от 10-20% от НПО.

Фиг. 2. Взаимодействия на НПО с местната власт

Взаимодействието на НПО с териториални структури на централната администрация е малко по-ограничено. От изброените 30 териториални служби НПО посочват взаимодействие средно с 4 от тях. В това отношение има съществена разлика между старите (над 3 години) и новите (до 3 години) НПО. Средният брой посочени териториални служби при старите НПО е 5,1, а при новите – 1,3. Само една от териториалните структури не е посочена от НПО (служба по кадастъра). Преобладаващата част от териториалните структури са посочени от 7 до 17% от отговорилите НПО. На този фон се открояват с по-интензивното си взаимодействие с НПО областната администрация (35%), Регионалният инспекторат по образованието (31%), Дирекцията на природен парк «Странджа» (24%) и бюрата по труда (21%).

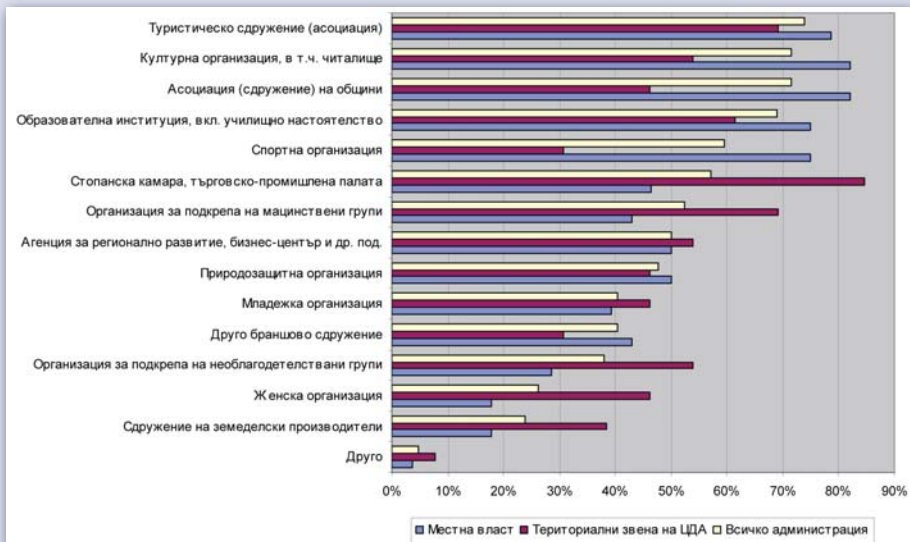
Всички представители на местната и централната власт посочват наличието на взаимодействие с НПО през последните 3 години.

Всички административни структури отчитат наличието на взаимодействие с местни НПО, 90% - с регионални НПО (без разлика между местни власти и териториални структури на ЦДА) и 87% - с национални НПО (89% от местните власти и 82% от териториалните звена на ЦДА). Отчетено е взаимодействие с всички изброени (15) видове неправителствени организации както от местните власти, така и от териториалните структури на ЦДА, макар че между двете групи има някои различия в интензивността на взаимодействие с различните видове организации.

Като най-интензивно и широко се очертава взаимодействието с туристически асоциации (посочени от 74% от представителите на администрацията), културните организации (71%), асоциации на общини (71%) и образователни организации (69%).

Сравнително интензивно и широко е взаимодействието със спортни организации, стопанска камара/ търговско-промишлена палата, организации за подкрепа на малцинства, организации за подкрепа на развитието (агенции за развитие, бизнес центрове и пр.), природозащитните организации (48%-60%).

Фиг. 3. Взаимодействие на администрацията с различни видове НПО

По-ограничено е взаимодействието на администрацията с младежки организации, браншови сдружения, организации за подкрепа на необлагодетелствани групи, женски организации (24-40%).

В сравнение с общата картина, която е доминирана от представителите на местните власти, териториалните структури на ЦДА взаимодействат повече със стопанска камара/ търговско промишлена палата (85%), организации за подкрепа на малцинства (69%), организации за подкрепа на необлагодетелствани групи (54%), сдружения на земеделски производители (38%).

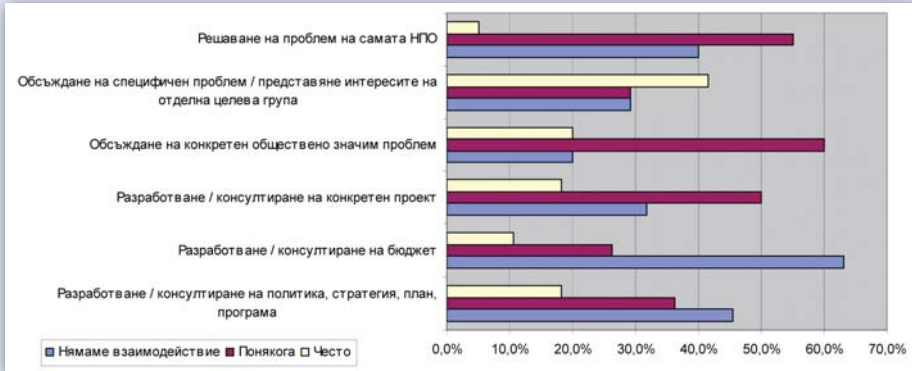
Повод за взаимодействие

От гледна точка на интензивността на взаимодействие, конкретните поводи се разделят на две групи:

- ✦ По-чести взаимодействия се осъществяват за обсъждане на специфичен проблем на отдел на дадена целева група (често 42%, понякога 29%), обсъждане на конкретен обществено значим проблем (често 20%, понякога 60%), разработване или консултиране на конкретен проект (често 18%, понякога 50%) и решаване на проблем на самата НПО (често 5%, понякога 55%).

- ✦ По-редки взаимодействия са посочени от НПО във връзка с разработване или консултиране на политика, стратегия или план (често 18%, понякога 36%) и разработване или консултиране на бюджет (често 10%, понякога 26%).

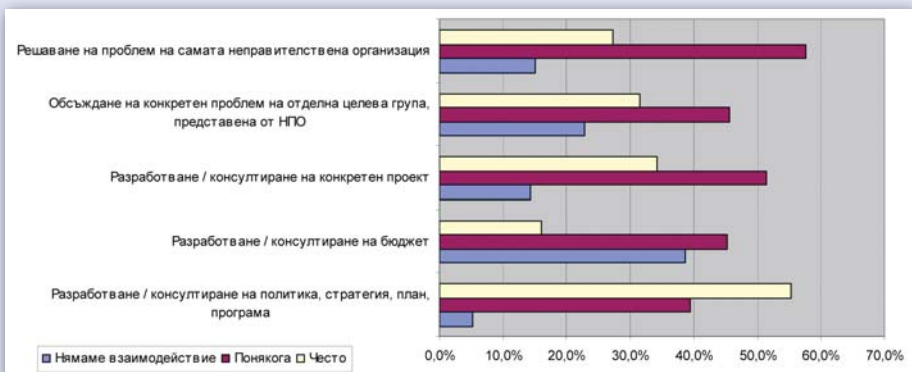
Фиг. 4. Поводи за взаимодействие с администрацията според НПО

В дългосрочен план тази ситуация е неблагоприятна за гражданското общество. Взаимодействията са предимно епизодични, по конкретен повод, а не ориентирани към трайно решаване на проблемите. Властта не отказва взаимодействие на базата на конкретен проблем, но не е много склонна да взаимодейства, когато неговото решаване трябва да се отрази в бюджета или в многогодишна бюджетно осигурена политика. Изследването не може да даде отговор на въпроса чия е вината за това състояние. Напълно е възможно това да се дължи и на неопитност или непоследователност на самия граждански сектор.

По същия въпрос отговорите на администрацията отчасти потвърждават горните констатации, но има и съществени различия:

Фиг. 5. Поводи за взаимодействие с НПО според администрацията

Инициране на взаимодействието

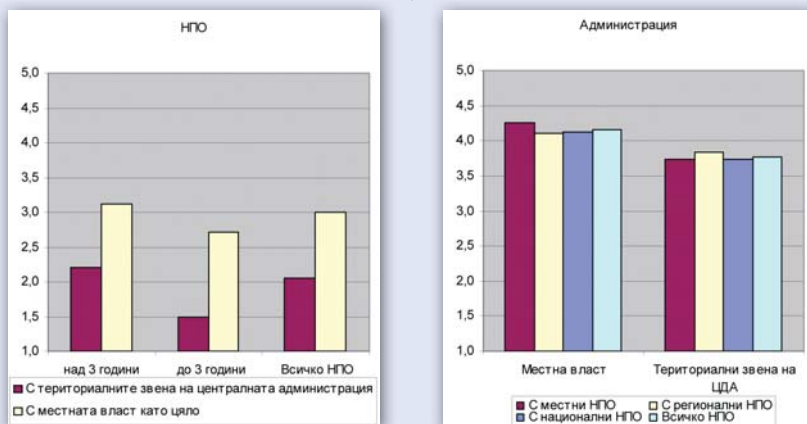
Според неправителствените организации инициативата за осъществяване на взаимодействие с администрацията е най-вече на самите НПО (често 65%, понякога 27%). Инициативата на администрацията се оценява по-ниско (често 24%, понякога 48%). При администрацията е обратно – инициативата на НПО се оценява по-ниско (често 31%, понякога 64%), а на самата администрация – по-високо (често 45%, понякога 55%). Все пак администрацията е по-склонна да признае инициативност на структурите на гражданското общество. Инициативата на трети страни (посредници) е по-ограничена и преди всичко епизодична (в отделни случаи), но се посочва по-често от администрацията (често 9%, понякога – 59%) в сравнение с НПО (често 9%, понякога 38%). За администрацията осъществяването на взаимодействие с НПО по задължение (законово изискване) е със сравнително голяма тежест (често 26%, понякога 63%), макар че отстъпва на взаимодействието по инициатива на самата администрация или на структурите на гражданското общество. При НПО осъществяването на взаимодействие с администрацията по задължение е с много по-малко значение (често 15%, понякога 40%).

Оценка на взаимодействието

НПО оценяват взаимодействията си с местната власт (3,0 по петстепенна скала) много по-високо от взаимодействията си с териториалните звена на централната държавна администрация (2,1). 41% от НПО дават незадоволителна оценка на взаимодействията си с териториалните звена, срещу 14% с незадоволителна оценка за взаимодействията с местните власти.

Оценката на администрацията като цяло за взаимодействията с НПО е по-висока от тази на НПО. Средната оценка на местните власти за взаимодействията е 3,8, а на териториалните звена на ЦДА – 3,4 по петстепенна скала.

Фиг. 6. Оценка на взаимодействието и сътрудничеството от НПО и администрацията

Пречки пред взаимодействието

Като цяло списъкът на пречките и според структурите на гражданското общество и според представителите на Администрацията е твърде дълъг. Това означава, че и едните и другите трябва да се справят с много предизвикателства за подобряване на взаимодействието помежду им.

На фона на големия брой пречки пред сътрудничеството между неправителствените организации и публичната администрация факт е, че има доста висока степен на съгласие между двете групи по повечето от най-важните пречки:

- » Системата на вземане на решения е твърде централизирана, а взаимодействието с НПО е по-ефективно на по-ниските равнища (на второ място при НПО и на първо при администрацията).
- » Публичният и неправителственият сектор се разминават в очакванията си (на трето място и при НПО, и при администрацията).
- » Администрацията смята, че е достатъчно да информира за вече взетите решения (четвърто място при НПО и пето при администрацията).
- » НПО нямат достатъчно опит за взаимодействие с администрацията и не винаги намират подходящите канали, форми, партньори (на пето място при НПО и на второ при администрацията).
- » Публичната администрация няма опит във взаимодействието с НПО (осмо място при НПО и седмо при администрацията).
- » Съществуващите форми и процедури за взаимодействие, сътрудничество и консултиране са неефективни (седмо място при НПО и осмо при администрацията).

Въпреки по-ниската степен на съгласие към тази група може да се отнесе и твърдението, че „Няма ясно регламентирани форми и процедури за взаимодействие и консултиране“ поради високата му позиция в йерархията на пречките както при НПО (първо място), така и при администрацията (четвърто място).

По-важните пречки, по които има съществено разминаване във вижданията на НПО и на администрацията, са:

- » Служителите в администрацията не разглеждат НПО като равнопоставени партньори (с по-голямо съгласие от НПО).
- » Администрацията се страхува от критика на нейните решения и действия (с по-голямо съгласие от НПО).
- » Администрацията се опасява от забавяне на нейните решения и действия (с по-голямо съгласие от НПО).

- » Администрацията не е правно задължена да взаимодейства и да се консултира с НПО (с по-голямо съгласие от представителите на администрацията).

Заслужава внимание фактът, че законодателството по принцип не се смята за сериозен ограничител на сътрудничеството и от двете групи. Същевременно както представителите на структурите на гражданското общество, така и представителите на местната власт и териториалните звена на централната администрация осъзнават значението на «инструменталните» ограничители – липсващи или неефективни форми и процедури за взаимодействие.

Политики на публичните власти за подобряване на информирането, консултирането и взаимодействието със структурите на гражданското общество

64% от представителите на местните власти заявяват, че имат приети политика, принципи и правила за публично информиране, консултиране и взаимодействие със заинтересованите, а 58% че те са публикувани и достъпни за широката общественост. Същевременно 30% от представителите на местните власти не знаят или не са сигурни дали има такива политики, принципи и правила, а 33% от тях не знаят или не са сигурни дали тези политики, принципи и правила са публикувани.

Ситуацията в териториалните звена на централната администрация изглежда още по-благоприятна: 92% от техните представители заявяват, че тяхната организация има приети политика, принципи и правила за публично информиране, консултиране и взаимодействие със заинтересованите и също толкова – че те са публикувани и достъпни за широката общественост.

Прегледът на уеб-сайтовете на административните структури в района на Южното Черноморие обаче поставя под съмнение горните данни. Екипът, осъществяващ проучването не успя да открие без специално запитване публично достъпни описания на политики, принципи и правила за публично информиране, консултиране и взаимодействие със заинтересованите. Наред с това фактът, че 1/3 от представителите на местните власти не знаят за съществуването на подобни политики и правила или за тяхното публикуване е сериозно основание за съмнение в достоверността на декларацията за тяхното наличие. На практика на съществуващите сайтове на структурите на администрацията има предимно «казионна информация», с малки изключения (например община Бургас), но не и ясни принципи за това коя информация се публикува задължително, коя се предоставя при поискване и т.н.

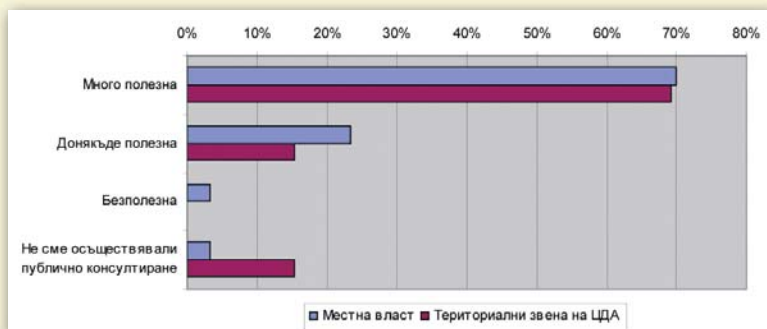
В използваните форми на консултиране има голямо сходство между местните власти и териториалните структури на централната администрация, което донякъде е изненадващо. Важна разлика е, че териториалните звена се фокусират по-силно върху публичните дискусии. Същевременно те не

използват (а и нямат законови основания да използват) референдуми. Също така не използват и граждански (обществени) форуми, които по своя замисъл са характерни изключително за консултиране на местната власт.

И при двете групи прави впечатление, че на преден план стоят форми на пряко включване (консултативни групи, работни групи, публични дискусии). На по-заден план остават проучванията на мнението (анкетни проучвания, интервюта, фокус-групи) и до известна степен – публикуването на решения с възможност за обратна връзка. Изглежда, че се подценяват възможностите, които предоставят съвременните технологии за публикуване на решения или проекти за решения с възможности за обратна връзка, които в много случаи са много по ефикасни, без да отхвърлят нуждата от преки контакти под различна форма, когато са необходими, например за изясняване на проблема, за постигане на консенсус или за наблюдение на изпълнението на взетите решения.

Обратната връзка, получавана при осъществяване на публично консултиране, се оценява високо както от представителите на местните власти, така и от представителите на териториалните звена на централната администрация. Около 70% и от двете групи я оценяват като много полезна, а 23% от представителите на местните власти и 15% от представителите на териториалните звена на ЦДА – като донякъде полезна. Практически липсва мнението, че публичното консултиране е безполезно.

Фиг. 7. Оценка на администрацията за полезността от обратната връзка при публично консултиране

Тези резултати може да се преценят като особено благоприятна предпоставка за разширяване на практиката на публично консултиране от страна на администрацията. Те са сериозен аргумент за въвеждане или укрепване на съществуващите механизми за получаване на обратна връзка от администрацията. Резултатите са и достатъчно добър аргумент структурите на гражданското общество да настояват за такъв подход, който очевидно е лесно приемлив за администрацията.

Препоръки за подобряване на взаимодействието и сътрудничеството

Препоръките на неправителствените организации към местните власти са:

Създаване на гъвкава рамка за сътрудничество, която обхваща както правилата за сътрудничество, така и определено време за целта; Публичната администрация да обявява областите, в които иска да си сътрудничи с неправителствените организации и активно да търси контакти с тях; Координиране опита на публичната администрация и усилията на неправителствения сектор за изработване на ясно регламентирани форми на взаимодействие; Открита процедура, равни възможности, достъп до информация; Предоставяне на общинска собственост за работата на неправителствените организации; да се подобри диалога; да се изготви обща визия за съвместна дейност; Да се създадат експертни или помощни съвети към администрацията от хора, доказали се в професионалната, научната или друга обособена област; Създаване на работни групи, с участие на гражданското общество при осъществяване на значими за населеното място проекти; участие в консултативните съвети на представители на НПО, които имат опит в изпълнението на сходни дейности и проекти; Периодични срещи на местните власти с НПО, разпространяване на информация за дейностите на НПО, информиране за добрите практики; Насрочване на срещи на всяко тримесечие, за обсъждане на проведените дейности и тяхното съответствие с изготвената годишна стратегия; Регулярни срещи с НПО по сфери на работа; Организиране на информационни дни/форуми, с цел доближаване СГО до местната власт; Обществено обсъждане на всички важни за обществото въпроси, в които да участват и представители на НПО, които имат опит в изпълнението на сходни дейности и проекти; Да се търси винаги мнението на представители на НПО, когато се решават проблеми на града; Следва да се търси контакт от страна на местните власти с НПО при обсъждане на важни за града или общината проблеми. До момента това се прави с 1-2 неправителствени организации; Изграждане на реална партньорска мрежа от организации; Да търсят по-често контакти с неправителствения сектор, защото това е основна предпоставка за изграждане на гражданско общество. Да гледат на неправителствения сектор, като коректив и да изискват промени в законите, които улесняват работата с неправителствените организации; Местната власт следва да осъзнае важноста на НПО, от гледна точка на привличане на европейски средства на територията на общините, като в тази връзка следва да подпомага и участва активно като партньор по определени програми и проекти. Да се изготвят ясни правила, при които общините ще участват като партньор и правила за предоставяне на помещения или недвижими имоти за нуждите на определени програми и проекти; Да не допускат конфликт на интереси, като работят и в общинския сектор и в

неправителствени организации, защото по-този начин НПО автоматично стават неравнопоставени; Прилагане на принципите и моделите на работа на пряката демокрация; Неправителствените организации да бъдат информирани в по-голяма степен; По-голяма прозрачност на работата на публичната администрация и в частност местните власти; Да се използва интернет пълноценно, като се информират НПО за инициативи и проекти; Публичност и гласност на проблемите; Предоставяне на възможност за обсъждане с НПО.

Дадените от НПО препоръки към местната власт имат и диагностична стойност. Те подсказват, че местната власт общува с НПО, но не е ясно с кого и защо. Налице е добре изразено желание за разширяване на кръга на НПО, включени във взаимодействия с местната власт. Това повтаря или подкрепя изводи от други въпроси, но внася известен детайл – съмнение за известна непрозрачност в подбора на партньори от структурите на гражданското общество. Редом с това препоръките очертават и най-желаните форми на взаимодействие, които все пак са твърде многобройни и разнообразни. В бъдещите дискусии в рамките на проекта ще трябва да се обсъди кои са най-желаните и най-ефективни форми. Едновременно с това по време на тези дискусии ще трябва да се прецизират желаните принципи, правила и процедури за взаимодействие. На този етап структурите на гражданското общество само казват, че те са необходими, но не казват какви трябва да бъдат (само отделни организации посочват ясно подобни принципи като открита процедура, равнопоставеност, достъп до информация, избягване на конфликти на интереси).

Препоръките на неправителствените организации към териториалните звена на централната администрация са значително по-ограничени. Част от тях напълно съвпадат с препоръките към местните власти: Да се търси и наблюдава мнението на експерти и професионалисти в решаването на проблеми; Да се използва интернет и медиите, включително и при организирането на допитвания и референдуми; Публичност и гласност на проблемите; Предоставяне на възможност за обсъждане с НПО; Създаване на гъвкава рамка за сътрудничество, която обхваща както правилата за сътрудничество, така и определено време за целта; Периодични срещи, Разпространяване на информация за дейностите на НПО, Информирание за добрите практики; Да не допускат конфликт на интереси; Неправителствените организации да бъдат информирани в по-голяма степен; Да съдействат за промяна в законовата база , с цел по-пълноценно сътрудничество с НПО, които са потенциалната съвест на гражданите.

Наред с това има и специфични само за териториалните структури на централната администрация препоръки:

- » да не концентрират работата само в областния център

- » инициативата при осъществяване на съвместните дейности да бъде от тях
- » да престанат да бъдат така мудни
- » работа по съвместни проекти; подпомагане на НПО в кандидатстването по проекти.
- » действително да се допитват до мнението на неправителствения сектор и да взимат под внимание мненията и препоръките
- » децентрализация при вземане на решения.

Срещат се и радикални твърдения, че «не могат да се дадат препоръки в тази насока, при демонстрирана пълна липса на желание за взаимодействие на областна управа с НПО».

Препоръките на представителите на администрацията са:

Гражданското общество да не очаква от администрацията да поема инициативата и да свърши работата по конкретния проект; Проява на разбиране от двете страни; Повече прозрачност в работата на публичната администрация и по-голяма яснота на целите на структурите на гражданското общество; Да се повиши доверието на СГО; Администрацията трябва да гледа на НПО като на равноправен партньор. Това е първият и най-важен елемент от сътрудничеството; Служителите от администрацията трябва да вникнат в проблема на даденото НПО; Да се преодолее самостоятелният характер в работата на някои СГО и осъзнае от структурите на публичната администрация необходимостта от съвместната дейност, като същностна черта на развитата демокрация; Подобряване на личните контакти и взаимоотношения, тъй като голяма част от разрешаване на съществуващите проблеми лежи на добрите партньорски взаимоотношения и скъсената дистанция; Утвърждаване на равнопоставеността между публичната администрация и неправителствените организации, чрез допълнителна работа с представителите на администрацията; Повишаване на ефективността при взаимодействието на публичната администрация с неправителствения сектор на по-високо от местното равнище и свързаното с това облекчаване на процедурите по вземане на решения на регионално ниво; Изчистване на законодателната рамка – ясни и точни процедури за взаимодействие, обсъждане и вземане на решение по даден проблем, ясно и точно дефиниране на права и задължения; Наличие на ясно регламентирани форми на сътрудничество; Разяснителна кампания и реклама на добри практики; По-широко участие на представители на гражданското общество в съвети, комисии и други управленски структури, съвместно с представители на държавната администрация при обсъждане на проблеми и вземане на решения; по-активно участие на гражданското общество

в процеса на изготвянето и публичното обсъждане на стратегически документи и програми за тяхната реализация; **Квалифицирани кадри на правилните места**; Обучение на общински служители за методи и форми на гражданско участие във формиране на местни политики; участие в подходящи обучения; **Взаимодействието със СГО да се превърне в процедурен принцип, а не да се изчерпва с реализирането на съвместни проекти**; В процеса на своята работа да се водят от стремежа за предоставяне на услуги, които да са в полза на общността, а не да бъдат водени от личен интерес; **Водене на активен диалог м/у общината и НПО**, като в процеса на този диалог се намират добри решения за подобряване работата на двете страни; Да се осигуряват средства за провеждане на съвместни кампании; **Да се организират повече работни срещи, дискусии, да се търсят начини за ефективно взаимодействие и сътрудничество, което да бъде в полза на всички заинтересовани страни**; по-чести срещи, публично обсъждане на проблемите и тяхното решение; повече срещи с всякакви организации и различни етнически групи; При участие на неправителствените организации в консултативни органи и съвети към администрацията, най-малкото да присъстват на заседанията; **Неправителствените организации да поставят не само проблемите пред администрацията, а и евентуални решения на проблема**; Неправителствените организации да вземат отношение, при публичното обсъждане на общинските бюджети; **Активно включване на гражданското общество в проблемите за разрешаване на общността**; Разработване на проекти, Обсъждане на проблеми, Участие във форуми; **Да се разработват по-големи обществени проекти**; Да се наблегне на работата с млади хора; **Публичната администрация да играе ролята на обединител**; Да не се делят структурите на ГО по никакъв признак; **Толерантност, великодушие, постоянство**; Оповестяване по подходящ начин на всички решения, които администрацията приема по отношение на структурите на ГО; **Повече публичност на процедурите по проектите.**

Прави впечатление, че немалка част от препоръките акцентират върху формирането на очаквания, нагласи, разбиране и доверие между администрацията и структурите на гражданското общество. Подобно на НПО и представителите на администрацията посочват нуждата от регламентирани правила, процедури и форми на взаимодействие. Някои препоръки са много конкретни и трябва да се имат пред вид в работата по настоящия проект. На практика този въпрос дава най-ясна обратна информация на структурите на гражданското общество за настроеността и предпочитанията на администрацията. Ако НПО искат да повишат своята ефективност, трябва да обсъдят внимателно целия пакет от препоръки.

ОТ НАС ЗАВИСИ!

www.brta.eu

Бургаска Регионална Туристическа Асоциация

8000 Бургас, ул. „Лермонтов“ 52, ет. 2,

тел./факс: 056 841966,

e-mail: brta@brta.eu, brta@abv.bg

Председател на УС: Соня Енилова

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от БРТА и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.